

Φορέας Υλοποίησης	: ECOLE NATIONALE DE LA MAGISTRATURE (FRANCE)
Τόπος Διεξαγωγής	: BORDEAUX
Ημερομηνία	: 6-11 Δεκεμβρίου 2010
Τίτλος Προγράμματος	: «Visites d' etude dans le cadre de la formation initiale»
Συμμετοχή	:Χριστόφορος Κοσμίδης, Αρεοπαγίτης, Δανηλίδου Φωτεινή, Ζυγογιάννη Ουρανία, Κουμανάκου Γεωργία, Σταμολέκα Αντιγόνη, σπουδάστριες 16^{ης} σειράς ΕΣΔι

Σχόλια

Η έκθεση αυτή συντάσσεται κατ' εντολή του Γενικού Διευθυντή της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών (στο εξής: ΕΣΔι) και υποβάλλεται στον ίδιο, προκειμένου να αξιολογηθεί η χρησιμότητα της συμμετοχής που αναφέρεται στον τίτλο και να καθορισθεί σχετικά η εκπαιδευτική πολιτική της ΕΣΔι, προεχόντως σε επίπεδο διεθνών σχέσεων. Εκτιμάται ότι η τυχόν περαιτέρω κοινοποίησή της στο Διοικητικό Συμβούλιο της Σχολής, στη φυσική ή και πολιτική ηγεσία της πολιτικής και ποινικής Δικαιοσύνης και στους ευρωπαϊκούς φορείς που επιμελήθηκαν τη διοργάνωση μπορεί να έχει θετικό ρόλο στη διαμόρφωση και στα αποτελέσματα της πολιτικής αυτής.

Ήταν η 13^η συνεχής χρονιά, από το έτος 1998, που η Εθνική Σχολή Δικαστών της Γαλλίας (Ecole Nationale de la Magistrature, στο εξής: ENM), που εδρεύει στο Μπορντώ, διοργάνωσε την «Εβδομάδα Ευρώπη». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις πολιτικές προτεραιότητες της οποίας η δικαστική εκπαίδευση έχει κυρίαρχη θέση και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Δικαστική Εκπαίδευση (European Judiciary Training Network, στο εξής: EJTN), στο οποίο συμμετέχει ως ιδρυτικό μέλος και η ΕΣΔι, είχαν αναλάβει υπό την αιγίδα τους τη διοργάνωση. Το τελευταίο, μάλιστα, κάλυψε για πρώτη φορά τις δαπάνες ταξιδιού και διαμονής των συμμετεχόντων.

Στη φετινή «Εβδομάδα Ευρώπη», από 6 ως 11 Δεκεμβρίου 2010, πήραν μέρος, εκτός από τη διοργανώτρια ENM, της οποίας όλοι οι εκπαιδευόμενοι ήσαν παρόντες, οι φορείς παροχής δικαστικής εκπαίδευσης από δέκα χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρούσες ήσαν αντιπροσωπείες εκπαιδευόμενων δικαστών και εισαγγελέων από Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Ιταλία, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Ρουμανία. Η Ισπανία είχε δύο συμμετοχές, διότι εκεί, για ιστορικούς λόγους, λειτουργεί αυτοτελής Σχολή για την κατάρτιση των δικαστών (Βαρκελώνη) και άλλη για την κατάρτιση των εισαγγελέων (Μαδρίτη). Το Λουξεμβούργο εκπροσωπήθηκε από γάλλους εκπαιδευόμενους, οι οποίοι είχαν μόλις επιστρέψει από stage που είχαν πραγματοποιήσει εκεί. Η Ελλάδα συμμετέσχε για πρώτη φορά, παρά το γεγονός ότι η ΕΣΔι κατά το έτος 2002 είχε πραγματοποιήσει εκπαιδευτική επίσκεψη στην ENM, κατά την οποία είχε διατυπωθεί, αμοιβαία, η επιθυμία για περαιτέρω συνεργασία των δύο Σχολών, με εκπαιδευτικές ανταλλαγές και κατά το έτος 2003 είχε φιλοξενήσει στις εγκαταστάσεις της τη Γενική Συνέλευση του EJTN. Η πρώτη ελληνική συμμετοχή επισημάνθηκε με ιδιαίτερη χαρά από τους διοργανωτές, που διατύπωσαν την ευχή να έχει σταθερή συνέχεια. Συμμετείχαν, ακόμη, δύο χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελβετία, οποία εκπροσωπήθηκε από γάλλους εκπαιδευόμενους που είχαν πραγματοποιήσει stage εκεί και η FYROM, στην οποία η δικαστική εκπαίδευση έχει ηλικία μόλις τριών ετών. Τέλος, συμμετείχαν εκπαιδευόμενοι από την Ταϊτή και το Κονγκό, που παρακολουθούν μαθήματα στην ENM από τον περασμένο Αύγουστο 2010.

Την ελληνική αντιπροσωπεία αποτέλεσαν οι γαλλομαθείς εκπαιδευόμενες Φωτεινή Δανηλίδου, Ουρανία Ζυγογιάννη, Γεωργία Κουμανάκου και Αντιγόνη Σταμολέκα. Συνοδός τους υπήρξε ο εκ των πρώην διδασκόντων της ΕΣΔι, αρεοπαγίτης Χριστόφορος Κοσμίδης, ο οποίος επιμελείται τη σύνταξη της παρούσας. Ήταν ευγενική η υποδοχή της αντιπροσωπείας της ΕΣΔι στο σιδηροδρομικό σταθμό «Άγιος Ιωάννης» του Μπορντώ εκ μέρους αφ' ενός της κυρίας Sylvie Lausi, δικαστικής υπαλλήλου, η οποία διδάσκει στην ENM τα θέματα που πρέπει να γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι σε σχέση με την οργάνωση και λειτουργία της γραμματείας των δικαστηρίων και η οποία είχε συνοδεύσει τον προηγούμενο μήνα (Νοέμβριο 2010) αντιπροσωπεία εκπαιδευόμενων της ENM κατά την πραγματοποίηση stage στην ΕΣΔι και αφ' ετέρου του εντιμότατου κυρίου Pierre-Louis Crabol, αρχαιότερου εφέτη στο Εφετείο του Μπορντώ, ο οποίος, επίσης, είχε πραγματοποιήσει προ πενταετίας (Δεκέμβριος 2005) stage στα δικαστήρια της Θεσσαλονίκης και είχε κάνει στους τότε εκπαιδευόμενους της ΕΣΔι παρουσίαση σχετική με το δικαστικό σύστημα της Γαλλίας.

Οι εργασίες της «Εβδομάδας Ευρώπη» άνοιξαν με εισαγωγικές παρατηρήσεις του Διευθυντή της ENM, κυρίου Jean-Francois Thony,

δικαστή και του υπεύθυνου του πυλώνα για τη διεθνή διάσταση της Δικαιοσύνης, κυρίου Gilles Bourdier, δικαστή, που ήταν επιφορτισμένος με τη διοργάνωση. Ακολούθησε η πολύ ενδιαφέρουσα εισήγηση της κυρίας Amélie Leclercq, επιτετραμμένης εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα ζητήματα της δικαστικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη. Επισημαίνονται οι παρατηρήσεις της ότι η τρέχουσα πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αποτυπώνεται στο Σύμφωνο της Λισσαβόνας και στο πρόσφατο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, αποβλέπει στην προώθηση της δικαστικής εκπαίδευσης ως μέσου της αμοιβαίας γνωριμίας και συνεργασίας των δικαστικών λειτουργών των Κρατών μελών της Ένωσης. Ότι επιδίωξη δεν είναι η εξομοίωση των διαφόρων δικαστικών συστημάτων, αλλά η δημιουργία κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης, που θα διευκολύνει στο μέλλον τη συνεργασία μεταξύ των δικαστικών λειτουργών και την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε Χώρες διαφορετικές από τη Χώρα προέλευσής τους. Ότι στο πλαίσιο αυτό, η δικαστική εκπαίδευση και οι ανταλλαγές μεταξύ των φορέων παροχής της εκπαίδευσης θεωρούνται βασικός μοχλός εφαρμογής της προσπάθειας αυτής. Ότι ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης πρέπει να είναι προεχόντως πρακτικός, προσαρμοσμένος στις ανάγκες των δικαστικών λειτουργών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ότι οι δικαστικοί λειτουργοί δεν έχουν ανάγκη από μείζονα θεωρητική κατάρτιση, διότι είτε την έχουν αποκτήσει ήδη κατά τη διάρκεια των ακαδημαϊκών τους σπουδών είτε γνωρίζουν πού θα την αναζητήσουν. Ότι, τέλος, οι δικαστικοί λειτουργοί χρειάζονται εξοικείωση με τις σύγχρονες μεθόδους άσκησης των καθηκόντων τους, προς την οποία, κυρίως, πρέπει να αποβλέπει η παρεχόμενη εκπαίδευση. Οι παρατηρήσεις αυτές είναι, ασφαλώς, γνωστές και στην Ελλάδα, αλλά η εκ νέου επισήμανσή τους θεωρείται χρήσιμη για την παγιοποίηση της εφαρμογής τους. Το πρώτο μέρος των εργασιών της «Εβδομάδας» έκλεισε με την εισήγηση της κυρίας Aube Magen, που εκπροσώπησε το EJTN και περιέγραψε τους σκοπούς και τις δραστηριότητές του.

Μετά τη διακοπή για το μεσημεριανό γεύμα, οι εργασίες συνεχίσθηκαν με την παρουσίαση των σκοπών και του έργου της Eurojust, από τον κύριο Nicolas Chareyre, δικαστή, αναπληρωτή του αντιπροσώπου της Γαλλίας στον εν λόγω Οργανισμό. Λόγω του ότι τα μέλη της ελληνικής αντιπροσωπείας είχαν ήδη δεχθεί ενημέρωση επί του θέματος αυτού κατά την εκπαίδευσή τους στην ΕΣΔι, αφού ζήτησαν την άδεια των διοργανωτών, απουσίασαν από τη συνεδρίαση και επωφελήθηκαν από την πρόταση του κυρίου Pierre-Louis Crabol να παρακολουθήσουν πολιτική συνεδρίαση του 2^{ου} τμήματος του Εφετείου του Μπορντώ. Ευχάριστη έκπληξη προκάλεσε η ευγενής πρόσκληση του Προέδρου του τμήματος, να καθίσουν οι εκπαιδευόμενοι της ΕΣΔι επί

της έδρας του Δικαστηρίου, σε θέσεις δεξιά και αριστερά της τριμελούς συνθέσεως και η δημόσια ανακοίνωση της παρουσίας τους προς τους λοιπούς παράγοντες της διαδικασίας. Επί πλέον, εντύπωση προξένησε η προθυμία του Προέδρου Εφετών να επεξηγεί, πριν από την εκ μέρους των πληρεξουσίων δικηγόρων ανάπτυξη των νομικών και πραγματικών ισχυρισμών, σε όσες περιπτώσεις υποβλήθηκε αίτημα προφορικής ανάπτυξης, όλες τις ενδιαφέρουσες πτυχές της υποθέσεως, προς ευχερέστερη παρακολούθηση της διαδικασίας εκ μέρους των εκπαιδευομένων της ελληνικής αντιπροσωπείας. Ήταν μια εμπειρία που χαρακτηρίστηκε ανεπανάληπτη. Και μια δεύτερη εμπειρία, ήταν η υποχρεωτική εκκένωση του δικαστικού μεγάρου λίγο πριν από την ώρα έναρξης της ως άνω διαδικασίας, λόγω συναγερμού πυρκαγιάς. Ευτυχώς, πυρκαγιά δεν υπήρξε, αλλά η εικόνα των διαδίκων, των γραμματέων, των δικηγόρων και των δικαστών, αρκετοί από τους οποίους φορούσαν τις τηβέννους με τις οποίες συμμετέχουν στις δίκες, έξω από το υψηλό κιγκλίδωμα της κεντρικής εισόδου του δικαστικού μεγάρου, μας θύμισε τις φάρσες που τόσο συχνά αντιμετωπίζουμε στα ελληνικά δικαστήρια και μας παρηγόρησε για το ότι τέτοια συμβαίνουν και στην «εσπερία», όπου τα μέτρα προσέλευσης του κοινού στα δικαστικά καταστήματα είναι σχεδόν «δρακόντεια». Αρνηθήκαμε την πρόσκληση του Προέδρου Εφετών να παρευρεθούμε και στη διάσκεψη του τμήματος, που έγινε μετά τη συνεδρίαση της ημέρας, επί υποθέσεων που είχαν εκδικασθεί προηγουμένως, διότι έπρεπε να επιστρέψουμε στις εργασίες της «Εβδομάδας».

Οι εργασίες συνεχίσθηκαν με την εκ μέρους των αντιπροσωπειών παρουσίαση του οικείου συστήματος επιλογής και εκπαίδευσης των δικαστών και εισαγγελέων. Η σειρά της αντιπροσωπείας της ΕΣΔι ήρθε τη δεύτερη ημέρα της «Εβδομάδας», Τρίτη 7 Δεκεμβρίου 2010. Επισημάνθηκε ιδιαίτερα από τους διοργανωτές το ότι κατά την παρουσίαση οι εκπαιδευόμενοι της ΕΣΔι χρησιμοποίησαν τη γαλλική γλώσσα και όχι την αγγλική. Η αναλυτική αναφορά των πληροφοριών που έδωσε κάθε αντιπροσωπεία για το οικείο σύστημα παραλείπεται, για να μην πάρει μεγαλύτερη έκταση η έκθεση αυτή. Επισημαίνονται μόνο δύο στοιχεία: Πρώτα, το ότι υπάρχουν Χώρες στις οποίες δεν λειτουργεί σχολή δικαστών, με τη μορφή που γνωρίζουμε στην Ελλάδα, αλλά στις οποίες η προετοιμασία των μελλόντων να διορισθούν σε θέσεις δικαστικών λειτουργιών γίνεται στο πλαίσιο ειδικών προγραμμάτων που διοργανώνονται απ' ευθείας από το οικείο, ανώτατο δικαστικό συμβούλιο (π.χ. Βέλγιο, Ιταλία). Και έπειτα, το ότι στις περισσότερες Χώρες το ανώτατο δικαστικό συμβούλιο λειτουργεί ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή, στη σύνθεση της οποίας μετέχουν σε σημαντική έκταση εξωδικαστικές προσωπικότητες, συνήθως πολιτικά πρόσωπα, καθηγητές πανεπιστημίου ή δικηγόροι. Ως προς το ζήτημα αυτό, είναι σημαντικό να

εκτιμήσουμε αυτό που έχουμε κατακτήσει στην Ελλάδα και να το διαφυλάξουμε αλώβητο!

Η επόμενη δραστηριότητα της «Εβδομάδας» ήταν η εικονική εκδίκαση της ίδιας ποινικής υπόθεσης, από όλες τις αντιπροσωπείες διαδοχικά, προκειμένου να καταδειχθούν οι ομοιότητες ή οι διαφορές στο ουσιαστικό και δικονομικό ποινικό δίκαιο της αντίστοιχης Χώρας. Έπειτα από συστηματική προετοιμασία, η ελληνική αντιπροσωπεία πραγματοποίησε την εικονική εκδίκαση το απόγευμα της Τετάρτης 8 Δεκεμβρίου 2010, με σημαντική επιτυχία. Οι κανόνες της διαδικασίας τηρήθηκαν άψογα, ήταν εμφανής, όμως, η έλλειψη σχετικής εμπειρίας (οι εκπαιδευόμενοι δεν είχαν ασχοληθεί μέχρι τώρα με την εικονική εκδίκαση διαφορών στην ΕΣΔι), που επιτεινόταν από την υποχρέωση χρησιμοποίησης της γαλλικής γλώσσας. Παρόμοιες αδυναμίες, άλλωστε, υπήρξαν στις παρουσιάσεις όλων των αντιπροσωπειών. Άλλες δύο παρατηρήσεις αξίζει να γίνουν με αφορμή την εικονική εκδίκαση από την αντιπροσωπεία της ΕΣΔι: Η πρώτη, το ότι προκάλεσε θυμηδία το θέαμα των μελών της συνθέσεως να κρύβουν τα πρόσωπά τους με φύλλα χαρτιού κατά τη διάσκεψή τους επί της έδρας. Αυτή είναι, βέβαια, μια πρακτική που δεν μας παραξενεύει στην Ελλάδα. Αναρωτιέται κάποιος, όμως, ποια μπορεί να είναι η χρησιμότητά της, μετά την ήδη ισχύουσα υποχρέωση της γνωστοποίησης στο ακροατήριο του ονόματος του δικαστή που τυχόν διατύπωσε την ελάχιστο γνώμη. Η δεύτερη παρατήρηση είναι το ότι όλες οι αντιπροσωπείες, εκτός από την ελληνική, έδειξαν στους συμμετέχοντες ότι οι δικαστικοί λειτουργοί στην αντίστοιχη Χώρα χρησιμοποιούν τήβεννο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο ακροατήριο. Ακόμη και στη Βουλγαρία και στη FYROM! Θα πρέπει, ίσως, να ξανασκεφθούμε σοβαρά στην Ελλάδα το ενδεχόμενο της επέκτασης της υποχρέωσης του άρθρου 18 παρ.8 του ΚΟΔΚαΔΔ (ν. 1756/1988) και στους λειτουργούς των λοιπών δικαστηρίων, πέραν των ανωτάτων. Η ενδυματολογική ομοιομορφία θα λύσει αρκετά από τα γνωστά προβλήματα που δημιουργεί σήμερα η αμφίεση των δικαστών και εισαγγελέων στα δικαστήρια της ουσίας.

Από το μεσημέρι της Πέμπτης 9 μέχρι το απόγευμα της Παρασκευής 10 Δεκεμβρίου 2010 οι εργασίες της «Εβδομάδας Ευρώπη» συνεχίστηκαν με την ανάπτυξη ειδικών θεμάτων, όπως η συζυγική και ενδοοικογενειακή βία στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η προώθηση της δικαστικής συνεργασίας στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η παρουσίαση των Κανονισμών και των συναφών νομοθετικών εξελίξεων σε ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας επί οικογενειακών υποθέσεων και αρπαγής παιδιών στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο ρόλος και οι προοπτικές της Ένωσης Δικαστών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κλπ.

Το πρωί του Σαββάτου 11 Δεκεμβρίου 2010 ήταν ελεύθερο, για να ξαναθυμηθούν τα μέλη της αντιπροσωπείας της ΕΣΔι τις προσωπικές,

υπηρεσιακές τους εκκρεμότητες ή να περιηγηθούν την πόλη. Το απόγευμα της ίδιας μέρας αναλώθηκε στην επίσκεψη του Saint-Emilion, ενός γραφικού χωριού της περιοχής, όπου χρονικώς προέχουσα δραστηριότητα ήταν η επίσκεψη ενός συνεταιριστικού οινοποιείου, που απέβλεπε μάλλον στην εξυπηρέτηση των καλών σχέσεων της ENM με τους τοπικούς παράγοντες.

Ως γενικό συμπέρασμα θα μπορούσε να διατυπωθεί το ότι η συμμετοχή της αντιπροσωπείας της ΕΣΔι ήταν καρποφόρα! Ανανέωσε τη συνεργασία της Σχολής με τη γαλλική ομόλογό της και προώθησε τις σχέσεις της με άλλες Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η υπεύθυνη της Σχολής Δικαστών της Ισπανίας για τη διεθνή επικοινωνία στον εκπαιδευτικό τομέα, κυρία Isabel Tomas Garcia, μας είπε ότι προσβλέπει με ενδιαφέρον σε μια μελλοντική συνεργασία των Χωρών του Νότου, που αντιμετωπίζουμε κοινά προβλήματα και έχουμε παρόμοια ιδιοσυγκρασία, σε επίπεδο εκπαιδευτικών ανταλλαγών. Αυτό σημαίνει ότι στο μέλλον μπορούμε να επιδιώξουμε τη διοργάνωση προγραμμάτων με υποδοχή στην ΕΣΔι εκπαιδευόμενων από την Ισπανία, τη Γαλλία και την Ιταλία, με αντίστοιχη αποστολή δικών μας εκπαιδευόμενων σε προγράμματα που τρέχουν εκεί. Διάθεση επικοινωνίας εξέφρασε και ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου του Βελγίου, κύριος Jean-Luc Cottyn, παρόλο που εκεί δεν υπάρχει σχολή δικαστών στο μοντέλο της ENM. Πολύ φιλικές υπήρξαν και οι συνοδοί των εκπαιδευόμενων από τη Ρουμανία, κάτι που θα πρέπει να εκτιμηθεί ως αφορμή για την εκ νέου διοργάνωση των προγραμμάτων επιμόρφωσης που είχαν τρέξει στην ΕΣΔι κατά τα έτη 2002 και 2003, απευθυνόμενα σε δικαστικούς λειτουργούς από τις χώρες της Βαλκανικής και του Ευξείνου Πόντου και που εγκαταλείφθηκαν στη συνέχεια.

Αν και καρποφόρα, η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων ήταν αυτόχρονα επίπονη! Απαίτησε σοβαρή προετοιμασία και έντονη προσήλωση για την παρακολούθηση του προγράμματος. Η γλωσσομάθεια των εκπαιδευόμενων της ΕΣΔι αποδείχθηκε υψηλού επιπέδου, αφού πέραν της γαλλικής γλώσσας, που χρησιμοποιήθηκε στις συνεδριάσεις, κάλυπτε και την αγγλική, που βοήθησε στο περιθώριο. Ως αντάλλαγμα, οι εκπαιδευόμενοι είχαν μια πολύτιμη εμπειρία συμμετοχής και διεθνούς συνεργασίας. Η Ελλάδα ήταν παρούσα και αυτό επισημάνθηκε ιδιαίτερα από τους διοργανωτές. Η συμμετοχή της ΕΣΔι πρέπει να θεωρηθεί ως μια επιτυχία της ενεστώσας Διεύθυνσης, που είχε την πολιτική βούληση και την ετοιμότητα της άμεσης ανταπόκρισης στην πρόσκληση της ENM και του EJTN. Ευχόμαστε να υπάρξει συνέχεια!

Χριστόφορος Κοσμίδης, αρεοπαγίτης